Eduskunta
Puolustusvaliokunta
puv@eduskunta.fi

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

**VNS 11/2021 vp Valtioneuvoston selonteko tiedustelulainsäädännöstä**

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt Turvallisuuskomitealta asiantuntija-arviota otsikossa mainitussa asiassa. Turvallisuuskomitean sihteeristön puolesta esitän pyydettynä asiantuntija-arviona seuraavaa:

Turvallisuuskomitean sihteeristön puolesta on sinänsä vaikea ottaa kantaa tiedustelulainsäädännön toimivuuteen ja tuloksellisuuteen sekä kehittämiskohteisiin. Niistä pystynevät parhaiten lausumaan ne viranomaiset, joille lainsäädäntöön liittyviä operatiivisia toimivaltuuksia on annettu. Ei ole kuitenkaan syytä epäillä sitä, etteikö lainsäädännön keskeinen tavoite, kansallisen turvallisuuden parantuminen, olisi selonteossakin mainituin tavoin toteutunut.

Turvallisuuskomitea koordinoi aika ajoin päivitettävän Yhteiskunnan turvallisuusstrategian valmistelua. Parhaillaan käynnissä oleva päivitys on järjestyksessään viides. Strategiassa yksilöidyt yhteiskunnan seitsemän elintärkeää toimintoa ovat vähäisistä nimenmuutoksista huolimatta pysyneet samoina jo ensimmäisen strategian julkaisusta eli vuodesta 2003 lähtien. Elintärkeitä toimintoja suojataan kokonaisturvallisuuden mallilla, jossa olennaista on viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoiminta. Vaikka tiedustelulainsäädännön mukaisten valtuuksien käyttöala on tarkoin rajattu, on selvää, että tiedustelun kohteena ovat juuri sellaiset toiminnot, joilla voidaan vakavasti vaarantaa näitä elintärkeintä toimintoja. Siksi ajantasainen, operatiivisille viranomaisille riittävät toimivaltuudet antava mutta samalla valvontamekanismit turvaava tiedustelulainsäädäntö on omiaan palvelemaan myös kokonaisturvallisuuden toimintamallin toteuttamista.

Valtioneuvoston selonteossa esitettyyn kuvaukseen toimintaympäristöstä on epäilemättä syytä yhtyä. Hybridivaikuttaminen on todellisuutta, johon osaltaan pystytään vastaamaan kokonaisturvallisuuden toimintamallilla. Hybridivaikuttamiseen vastaaminen edellyttää kokonaisvaltaista tilannekuvaa, jonka muodostamisessa yhteiskunnan eri aloilla tehtyjen havaintojen yhdistämisellä on keskeinen merkitys. Edelleen käsillä olevasta pandemiasta saadut opetukset ovat osoittaneet, että poikkeusolo- tai vakavalla häiriötilanteella voi olla yllättäviä vaikutuksia myös sellaisille yhteiskunnan osa-alueille, joille näitä vaikutuksia ei alun perin olisi ehkä osattu ennakoida. Siksi kokonaisvaltaisella tilannekuvalla on keskeinen merkitys myös ennakointityössä. Tätä tilannekuvaa tiedustelulainsäädännön mahdollistamilla keinoilla voidaan merkittävästi tukea.

Selonteon yhteenvedossa esitetyt kehittämiskohteet ovat perusteltuja. Useat kehittämiskohteissa mainitut asiakokonaisuudet ovat luonteeltaan sellaisia, että niitä olisi paikallaan käsitellä myös puolustusministeriön yhteydessä toimivassa Turvallisuuskomiteassa. Turvallisuuskomitean erityisenä vahvuutena on se, että sen jäsenistössä on edustettuna ministeriöiden ylimmän virkamiesjohdon lisäksi myös keskeisten turvallisuusviranomaisten ylin johto ja kutsuttuina asiantuntijoina elinkeinoelämän ja järjestöjen edustajia. Turvallisuuskomiteaa voidaan käyttää apuna esimerkiksi säädöspohjan kokonaisvaltaisessa kehittämisessä siten, että säädösten erilaiset keskinäisriippuvuudet voidaan tunnistaa.

**Postiosoite**
**Postadress**
**Postal Address**
Turvallisuuskomitea
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

**Käyntiosoite**
**Besöksadress**
**Office**
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

**Puhelin**
**Telefon**
**Telephone**
0295 16001
Internat. +358 295 16001

**Faksi**
**Fax**
**Fax**
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

**s-posti, internet**
**e-post, internet**
**e-mail, internet**
tk@turvallisuuskomitea.fi
www.turvallisuuskomitea.fi

Eduskunta
Puolustusvaliokunta
puv@eduskunta.fi

Timo Kerttula
hallitusneuvos
Turvallisuuskomitean sihteeristö

Jakelu Eduskunta / puolustusvaliokunta